

Jaar	2018
Afdeling	1
Nummer	81
Datum indiening	15 januari 2018
Datum akkoord	31 januari 2018
Publicatiedatum	31 januari 2018

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Flentge, Mbarki en Blom inzake de hoge ouderbijdrage voor voorscholen.

Aan de gemeenteraad

Toelichting door vragenstellers:

Nu de voorscholen niet meer gratis zijn, halen veel ouders hun kinderen ervan af of dreigen dat te doen. De eigen bijdrages zijn voor veel ouders te hoog. Amsterdam mag geen extra toelagen geven aan minima. Om dat mogelijk te maken moeten de Haagse wetten worden uitgebreid. Wel heeft Amsterdam de scholierenvergoeding voor deze doelgroep verhoogd met € 250 per schooljaar.

De fracties van SP, PvdA en GroenLinks vinden deze ontwikkeling zeer zorgelijk en willen dat er maximaal wordt ingezet om hierop bij te sturen.

Gezien het vorenstaande hebben de leden Flentge, Mbarki en Blom, respectievelijk namens de fracties van de SP, PvdA en GroenLinks, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen aan het college van burgemeester en wethouders gesteld:

1. Herkent het college zich in het beeld dat in Het Parool wordt geschetst¹? Deelt het college met de fracties van SP, PvdA en GroenLinks de opvatting dat dit een uiterst ongewenste ontwikkeling is omdat het vaak gaat om peuters met een taalachterstand die de voorschool juist hard nodig hebben?

Antwoord:

Nee, het college herkent dit beeld niet. In een brief aan de raad (18 jan. 2018) heeft de wethouder van Onderwijs de berichtgeving in perspectief gezet. Er waren in Amsterdam eind 2017 189 peuterspeelzalen waar voorschoolse educatie werd aangeboden. Wij hebben bij aanbieders nagevraagd wat op dit moment de stand van zaken is rond de uitval vanwege de ouderbijdrage op deze voorscholen. Deze aanbieders, samen verantwoordelijk voor bijna de helft van het peuterspeelzaalwerk in Amsterdam (bereik: 3150 peuters), geven aan dat ongeveer 3% van de kinderen niet meer komt vanwege de kosten. Er is geen eenduidig beeld welke inkomenscategorieën het betreft. Dat is uiteraard een ongewenste ontwikkeling, maar het komt niet overeen met het bericht in Het Parool.

¹ <https://www.parool.nl/amsterdam/ouders-halen-kinderen-van-voorschool-nu-die-geld-kost-a4556600/>

Amsterdam investeert al jaren fors in vve, zowel in kwaliteit als in bereik. We vinden het heel belangrijk om juist de kinderen met een risico op taalachterstand te bereiken met een kwalitatief goed aanbod van voorschoolse educatie. Daar slagen we goed in. Het bereik onder doelgroepkinderen ligt de afgelopen twee jaar stabiel tussen de 85-90%. Met de voorschoolaanbieders doen we er alles aan om dat hoge bereik vast te houden.

2. Vragenstellers hechten er veel waarde aan dat kinderen uit verschillende milieus en achtergronden samen naar de voorschool gaan. In hoeverre loopt dit doel gevaar nu er sprake lijkt te zijn van ouders van niet-doelgroepkinderen die beslissen om geen gebruik te maken van het aanbod?

Antwoord:

Een goed element uit de harmonisatie is dat het een einde maakt aan twee gescheiden voorzieningen, die segregatie in de hand werkte. Het is een eerste stap op weg naar een basisvoorziening voor alle peuters. De uitvoering van het beleidsplan "Eén voorziening voor alle peuters", die aansluit bij deze uitgangspunten van de harmonisatie, draagt er ook toe bij dat kinderen elkaar jong ontmoeten. Kinderen van niet-werkende ouders, die vaak naar de peuterspeelzaal gingen, hebben nu ook toegang tot kinderdagverblijven aangezien hun ouders via de gemeente een vergoeding krijgen die even hoog is als de kinderopvangtoeslag voor werkende ouders.

Het is nog te vroeg om een volledig beeld te hebben, maar er zijn geen aanwijzingen dat juist ouders van niet-doelgroepkinderen de voorschool nu de rug toekeren. Uit onze gegevens blijkt dat op 1 december 2017 46% van de niet-doelgroepkinderen was aangemeld om een maand later op de voorschool te starten, op 1 april 2017 was dat 47%.

3. Deelt het college de mening van vragenstellers dat de eigen bijdrage een te groot obstakel kan zijn voor zowel de lage- als veel gemiddelde inkomens? Zo ja, wat is daarvan naar verwachting de consequentie?

Antwoord:

Gezien de meest recente cijfers over uitval, lijkt een dergelijke veralgemenisering voorbarig. Of de eigen bijdrage een te groot obstakel is, verschilt per individueel geval. Ter vergelijking: de helft van de Amsterdamse peuters ging in 2017 al naar de kinderopvang. Al deze ouders, met zeer uiteenlopende inkomens, zijn gewend aan het betalen van een eigen bijdrage. Voor ouders die een kind op de peuterspeelzaal hadden, is de overgang van gratis naar het betalen van een eigen bijdrage natuurlijk echt een verandering. Dat zal voor de groep die vanaf 2018 instroomt op de voorschool anders zijn. Zij zullen van meet af aan een eigen bijdrage betalen. De vraag naar kinderopvang stijgt nog steeds in Amsterdam, dat geldt ook voor kinderen in de peuterleeftijd.

Op 29 januari 2018 heeft de Staatssecretaris van SZW een brief naar de Tweede Kamer gestuurd over de voortgang harmonisatie peuterspeelzaalwerk. In bijna alle gemeenten betaalden ouders in 2017 al een ouderbijdrage, ook in peuterspeelzalen. De staatssecretaris haalt een landelijk onderzoek aan naar de effecten in gemeenten die al eerder harmoniseerden; in januari 2017 was in 60% van de gemeenten het peuterspeelwerk al omgevormd tot kinderopvang. Uit het

onderzoek naar de reeds geharmoniseerde gemeenten, is naar voren gekomen dat daar geen negatief effect op het bereik is waargenomen.

4. Kan het college aangeven hoeveel ouders al gebruik hebben gemaakt van de minimavoorziening voor 2,5- tot 4-jarigen bedoeld voor de voorschool?

Antwoord:

De Scholierenvergoeding voor peuters is 1 januari 2018 gestart. Eind januari waren er 62 aanvragen toegekend. Alle Amsterdamse ouders met kinderen van 1 tot 3 jaar en 3 maanden hebben in januari een brief ontvangen over de Dag van de Voorschool (31 januari 2018). In deze brief worden ouders ook geïnformeerd over de Scholierenvergoeding voor peuters.

5. Kan het college op zeer korte termijn een uitvraag doen bij de verschillende voorscholen en betrokken instellingen met betrekking tot het aantal kinderen dat per 1 januari 2018 niet meer komt of is afgehaakt?

Antwoord:

De gemeente heeft wekelijks contact met de voorschoolaanbieders die moesten harmoniseren. Ouders kunnen om diverse redenen stoppen met de voorschool: kinderen worden 4 en gaan naar de basisschool, ouders verhuizen of ze kiezen voor een andere aanbieder van wie het aanbod wellicht beter aansluit bij de wensen van ouders. Er zijn ook ouders waarvan de kinderen zowel naar de kinderopvang als naar de gratis peuterspeelzaal gingen. Als gevolg van de harmonisatie kiezen zij nu voor één van beide voorzieningen. Voor zo'n 3% van de ouders, die voorheen gebruik maakten van het gratis aanbod, is de introductie van de inkomensafhankelijke ouderbijdrage de reden om te stoppen.

6. In hoeverre bestaat het risico dat kinderen al bij voorbaat niet meer worden aangemeld op de voorschool? Op grond waarvan komt u tot uw inschatting?

Antwoord:

Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat er minder aanmeldingen zijn voor de voorschool. Het bereik onder doelgroepkinderen lag de afgelopen twee jaar stabiel tussen de 85-90%. Hieronder een overzicht van het percentage doelgroepkinderen dat is aangemeld om in de periode januari tot 1 april 2018 te starten op de voorschool:

Peildatum	Start 1 jan '18	Start 1 feb '18	Start 1 mrt '18	Start 1 apr '18
1 dec 2017	86%	87%	84%	89%

Deze informatie komt uit het Electronisch Loket VVE, waarin de voorschool-aanbieders registreren.

7. Is het college het met vragenstellers eens dat er direct en adequaat bijgestuurd moet worden op de effecten van de inwerkingtreding van de nieuwe regels? Erkent u dat er lokaal nog maatregelen nodig zijn om deze ongewenste gang van zaken te wijzigen?

Antwoord:

Het college heeft deze wijziging, samen met de voorschoolaanbieders, zeer uitgebreid voorbereid. De voorschoolaanbieders zetten alles op alles om ouders zo goed mogelijk te informeren en te helpen bij het regelen van de financiering en het aanvragen van de Scholierenvergoeding. Zo nodig wordt maatschappelijke dienstverlening ingezet.

Het is drie weken na de inwerkingtreding van de wet te vroeg om uitspraken te doen over de gevolgen van de harmonisatie. Gezien de huidige cijfers over uitval en aanmelding is er geen aanleiding om nu nieuwe maatregelen te treffen.

8. In hoeverre zou het probleem van minder aanmeldingen voor de VVE kunnen worden opgelost door het verhogen van de inkomensgrens voor minimavoorzieningen? In hoeverre kan en mag de gemeente volgens de wet de eigen bijdrage van de ouders VVE vergoeden?

Antwoord:

Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat er minder aanmeldingen zijn voor de voorschool (zie de vragen 2 en 6).

Het college heeft de grens voor minimaregelingen bij de start van deze bestuursperiode verhoogd naar 120% van het wettelijk sociaal minimum (wsm), opdat meer mensen – onder wie veel werkende minima - gebruik kunnen maken van de regelingen. Voor een gezin gaat het om een maximaal netto maandinkomen van circa € 1650 per maand. Ouders met een inkomen tot 120% wsm hebben recht op de Scholierenvergoeding indien hun kind de voorschool bezoekt.

Aan het verhogen van de inkomensgrens voor minimaregelingen zijn hoge kosten verbonden. Bovendien neemt het effect van deze regelingen af naarmate het inkomen hoger is. Uit de vraag blijkt niet in welke mate PvdA, GroenLinks en SP de inkomensgrens voor minimavoorzieningen willen verhogen.

De Wet Kinderopvang is duidelijk over het vergoeden van de eigen bijdrage: het recht op kinderopvangtoeslag is gebonden aan het betalen van een inkomensafhankelijke ouderbijdrage. Wanneer ouders deze bijdrage gecompenseerd krijgen of wanneer zij de bijdrage slechts gedeeltelijk betalen, hebben zij geen recht op kinderopvangtoeslag. In zo'n geval kan de Belastingdienst de gehele kinderopvangtoeslag terugvorderen.

Artikel 1.13 van de Wet kinderopvang maakt hierop een uitzondering voor bijstandsgerechtigden die in een re-integratietraject zitten, minderjarige moeders en studenten. Voor deze groepen mag het college de ouderbijdrage, middels bijzondere bijstand, reduceren tot nul, zonder dat dit consequenties heeft voor hun recht op toeslag.

9. Is het college bereid om een stevige lobby bij de regering in Den Haag te starten, met als doel dat de wet zodanig wordt aangepast dat extra toeslagen gegeven mogen worden aan de doelgroep? Hoe kunnen de ouders met gemiddelde inkomens (middeninkomen tot 1,5 modaal) daarbij ook tegemoet worden gekomen?

Antwoord:

Onze lobby is al gestart. Sinds najaar 2016 heeft Amsterdam geregeld overleg met het Ministerie van SZW. Het college is van mening dat er een discrepantie zit tussen de Wet op het Primair Onderwijs (Wpo) en de Wet Kinderopvang (Wko). De Wpo stelt dat de gemeente zorg moet dragen voor voldoende kwalitatief goede voorschoolvoorzieningen en een inspanningsverplichting heeft om alle doelgroepkinderen te laten deelnemen aan de voorschool. Tegelijkertijd verbiedt de Wko om de ouderbijdrage, afgezien van bovengenoemde uitzonderingen, te compenseren. Gemeenten investeren veel in een goed aanbod van voorschoolse educatie, maar mogen eventuele drempels voor deelname niet wegnemen voor ouders die in aanmerking komen voor een kinderopvangtoeslag.

Amsterdam heeft meermalen aan SZW voorgesteld om artikel 1.13 Wko uit te breiden met een lid dat gemeenten ruimte biedt om zélf te kiezen of zij de ouderbijdrage willen compenseren voor een nader te specificeren groep, zonder dat deze ouders het risico lopen op terugvordering door de Belastingdienst. Het gaat dan bijvoorbeeld om ouders wiens kind een risico heeft op taalachterstand en/of ouders tot een bepaald inkomen.

Het Ministerie van SZW wenst tot op heden niet mee te werken aan een dergelijke verruiming van de regels om meer ouders te kunnen compenseren.

Daarom heeft het college besloten om de Scholierenvergoeding uit te breiden naar peuters van 2½ tot 4 jaar en op deze wijze ouders met een inkomen tot 120% wsm op een andere manier tegemoet te komen. De Scholierenvergoeding voor peuters bestaat uit een tegoed dat mensen krijgen toegekend en kunnen aanspreken indien zij kosten maken die gerelateerd zijn aan het naar de voorschool gaan, zoals bijvoorbeeld de aanschaf van educatief speelgoed, een kinderzitje voor op de fiets. De Scholierenvergoeding is niet inzetbaar voor de ouderbijdrage voor kinderopvang, aangezien dit in strijd is met de huidige Wet kinderopvang.

Voor tegemoetkomingen van ouders met een toetsingsinkomen dat ligt tussen de 120% wsm en € 55.000, zijn geen middelen gereserveerd. Indien de fracties van PvdA, SP en GroenLinks ook een tegemoetkoming willen voor deze groep ouders, dienen deze partijen hier dekking voor te vinden binnen de Gemeentebegroting en dit voorstel voor te leggen aan de raad.

10. Kan het college aangeven in hoeverre er voldoende gecommuniceerd is naar de ouders over het in werking treden van de nieuwe regels? Hoe gaat het college het bereik van de vouchers verder verhogen?

Antwoord:

De reguliere communicatie over de voorschool verloopt in eerste instantie via de ouderenkindteams (OKT's). Zij doen de indicatie als een kind veertien maanden

is en informeren ouders over het belang van de voorschool. 99% van de jonge kinderen wordt gezien door het OKT. Om de OKT's te informeren over de veranderingen die volgen uit de harmonisatie, heeft de afdeling Onderwijs bij alle 22 OKT's een presentatie gegeven en flyers en infographics verspreid om ouders op de hoogte te brengen.

Daarnaast hebben alle voorschoolaanbieders ouders vanaf het voorjaar van 2017 geïnformeerd over de naderende wijziging. Om te zorgen dat dit op eenduidige wijze gebeurde, heeft de gemeente hiertoe kant-en-klare informatiepakketten (flyers en infographics) verspreid onder de voorschoollocaties.

In het najaar zijn op de meeste voorschoollocaties informatieavonden georganiseerd voor ouders. Hierbij werden soms ook medewerkers van de gemeente uitgenodigd om het beleid toe te lichten.

Voorschoolaanbieders hebben ouders gemaaild, gebeld, uitgenodigd voor gesprekken en actief benaderd als zij op de voorschool hun kind kwamen halen of brengen. Veel voorschoolaanbieders hebben sinds begin november een speciale telefoondienst, ze bellen alle ouders, die na de informatieavond of het gesprek hun contract nog niet hadden geretourneerd. Dit blijkt zeer effectief. Ook beantwoorden ze vragen van ouders of verwijzen ze door naar de maatschappelijke dienstverlening als extra hulp nodig is om toeslag aan te vragen.

In aanvulling daarop zijn vanuit de gemeente, vanaf april 2017, de volgende communicatielijnen ingezet om ouder rechtstreeks te informeren:

- 5 goed bekeken vlogs over de harmonisatie (maart 2017 – jan 2018)
- De Dag van de voorschool – open dag bij 265 voorschoollocaties in de stad (12 april 2017)
- Publicatie over de wijzigingen als gevolg van de harmonisatie in de Amsterdamkrant (juni 2017)
- Website met informatie en rekentool
- Facebookpagina (vanaf sept. 2017)
- Telefoondienst vanuit de afdeling Onderwijs (vanaf okt 2017)
- Maatschappelijke dienstverlening in alle stadsdelen ingezet om ouders te helpen met het aanvragen van een kinderopvangtoeslag
- Over de Scholierenvergoeding voor peuters worden minima geïnformeerd via de kanalen van Pakjekans (website, flyers, intermediairs) waarmee alle minimaregelingen onder de aandacht worden gebracht.
- In juni 2018 ontvangen minima die bij de gemeente bekend zijn een verkort aanvraagformulier thuis waarmee ze onder meer de Scholierenvergoeding voor peuters aan kunnen vragen.

11. Kan het college aangeven hoeveel instellingen in de stad gebruik hebben gemaakt van de subsidie ter bevordering van de kwaliteit van het voorschoolse programma? Hoeveel instellingen zijn afgewezen vanwege het niet voldoen aan de eis om ook doelgroepkinderen op te nemen?

Antwoord:

Alle 46 organisaties die voor 2018 een aanvraag hebben ingediend, hebben een positieve beschikking ontvangen om voorschoolse educatie aan te bieden op 280 locaties in de stad.

In de subsidieregeling Voorschoolse Educatie Amsterdam 2018 is opgenomen dat het college een subsidie kan weigeren indien er onvoldoende zicht is op het aantrekken van doelgroepkinderen. Er zijn voor 2018 hierop geen aanvragen afgewezen. Dat is logisch, omdat dit aanvragen betrof van organisaties die ook in 2017 subsidie ontvingen voor het aanbieden van voorschoolse educatie en zij hier ook in 2017 en voorgaande jaren op getoetst zijn. We blijven dit door het jaar heen monitoren.

Er kan overigens sprake van een situatie zijn waarbij er heel weinig doelgroepkinderen in de buurt wonen en een organisatie, ondanks inspanningen, geen doelgroepkinderen in de voorschoolgroep heeft. De peutersvoorziening is immers een voorziening voor alle Amsterdamse peuters.

Burgemeester en wethouders van Amsterdam

A.H.P. van Gils, secretaris

J.J. van Aartsen, waarnemend burgemeester